

Особливості укладення договорів купівлі-продажу в усній формі

Міліщук Н. С.

аспірантка

Волинський національний університет імені Лесі Українки

пр. Воли, 13, Луцьк, Україна

orcid.org/0000-0003-3127-9078

milishchuknauka@meta.ua

Ключові слова: *договір, правочин, договір купівлі-продажу, форма договору, усна форма.*

Важлива роль у правовому забезпеченні товарообігу в суспільстві належить цивільно-правовим договорам, пов'язаним з оплатним переданням майна у власність. Одним із найпоширеніших таких договорів є договір купівлі-продажу. З огляду на особливий правовий режим нерухомого майна законодавець установлює спеціальне правило про форму договорів купівлі-продажу, предметом яких є нерухоме майно. Такі договори укладаються в письмовій формі й підлягають нотаріальному посвідченню. До форми договорів купівлі-продажу рухомих речей застосовуються загальні правила щодо форми договорів і форми правочинів. Усна форма правочину є найменш складною. Тому закон не вимагає її застосування, а лише дозволяє це.

У законодавстві встановлена верхня межа суми, до якої фізичні особи між собою мають право укласти договори купівлі-продажу в усній формі. Межа легальності усної форми договору купівлі-продажу фізичних осіб між собою пов'язується з двадцятьма неоподатковуваними мінімумами доходів громадян. Договори на суму, що перевищують цю межу, повинні укладатися в простій письмовій формі. У випадках, коли закон допускає усну форму правочину, в тому числі й договору купівлі-продажу, можливим є виявлення волі не тільки словами, а й діями. Такі дії, з яких випливає воля вчинити правочин, називаються в науці конклюдентними. Згідно з ч. 2 ст. 205 Цивільного кодексу України правочин вважається вчиненим, якщо поведінка сторін засвідчує їхню волю до настання відповідних правових наслідків.

Усна форма договору як найбільш простий спосіб волевиявлення сторін завжди може бути замінена більш складнішою по відношенню до неї формою – простою письмовою чи нотаріально посвідченою. Наприклад, за загальним правилом, договір купівлі-продажу між фізичними особами на суму, що не перевищує двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, укладається в усній формі. Однак сторони вправі оформити його письмово. Аналогічним чином сторони мають право вибирати нотаріальну форму замість передбаченої законом усної форми договору.

Features of conclusion of purchase and sale contracts in the verbal form

Milishchuk N. S.

Postgraduate Student

Lesya Ukrainka Volyn National University

Voli avenue, 13, Lutsk, Ukraine

orcid.org/0000-0003-3127-9078

milishchuknauka@meta.ua

Key words: *contract, transaction, contract of purchase and sale, form of contract, verbal form.*

An important role in the legal provision of trade in society belongs to civil law contracts related to the paid transfer of property. One of the most common of these contracts is the contract of purchase and sale. Based on the special legal regime of real estate, the legislator has established a special rule on the form of contracts of purchase and sale, the subject of which is real estate. Such contracts are concluded in writing and are subject to notarization. The general rules on the form of contracts and the form of transactions apply to the form of contracts of sale of movables. The verbal form of the contract is the least complex. Therefore, the law does not require its application, but only allows it.

In the legislation it has been set an upper limit on the amount to which individuals have the right to enter into purchase and sales contracts in verbal. The limit of legality of the verbal form of the contract of purchase and sale of individuals has been connected with twenty non-taxable minimum incomes of citizens. Contracts for an amount exceeding this limit must be concluded in simple written form. In cases where the law allows a verbal form of the transaction, including the contract of purchase and sale, it is possible to express the will not only in words but also in deeds. Such actions, from which follows the will to make transactions, are called in science implicit. According to Part 2 of Art. 205 of the Civil code of Ukraine the transaction is considered made if the behaviour of the parties testifies to their will before occurrence of the corresponding legal consequences.

The verbal form of the contract as the simplest way of expressing the will of the parties can always be replaced by a more complex form in relation to it, a simple written or notarized. For example, as a general rule, a contract of purchase and sale between individuals for an amount not exceeding twenty non-taxable minimum incomes is concluded in verbal form. However, the parties have the right to draw it up in writing. Similarly, the parties have the right to choose a notarial form instead of the verbal form of the contract provided by law.

Вступ. Важлива роль у правовому забезпеченні товарообігу в суспільстві належить цивільно-правовим договорам, пов'язаним з оплатним передаванням майна у власність. Одним із найпоширеніших таких договорів є договір купівлі-продажу.

У складній структурі механізму правового регулювання економічного обороту договір купівлі-продажу як гнучка та універсальна форма опосередкування матеріально-грошових відносин займає особливе місце в системі договорів [1, с. 73]. Важливість договору купівлі-продажу підкреслюється й тим, що Розділ 3 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), який покликаний врегулювати окремі види зобов'язань, роз-

починається саме з норм, які визначають відносини купівлі-продажу.

В юридичній літературі питанням особливостей укладення договорів купівлі-продажу в усній формі присвячено праці багатьох науковців, зокрема: Н.Є. Блажівської, С.Я. Вавженчука, А.В. Нижного, З.В. Ромовської, А.Г. Яреми та інших.

Метою статті є здійснення детального теоретичного аналізу особливостей укладення договору купівлі-продажу в усній формі та вироблення авторського підходу щодо перспектив удосконалення регулювання досліджуваних відносин.

Виклад основного матеріалу. З огляду на особливий правовий режим нерухомого майна законодавець установлює спеціальне правило про форму договорів купівлі-продажу, предметом яких є нерухоме майно. Так, згідно зі ст. 657 ЦК України такі договори укладаються в письмовій формі й підлягають нотаріальному посвідченню. До форми договорів купівлі-продажу рухомих речей застосовуються загальні правила щодо форми договорів (ст. 639 ЦК) і форми правочинів (ст. ст. 205–210 ЦК України).

Усна форма правочину є найменш складною, тому закон не вимагає її застосування, а лише дозволяє це. У ст. 206 ЦК України законодавець передбачає коло правочинів (у тому числі й договорів купівлі-продажу), які можуть укладатися в усній формі. Такими насамперед є правочини, момент учинення та виконання яких збігається в часі, внаслідок чого відбувається і припинення зобов'язання, що виникло на підставі такого правочину. Так, під час укладення договорів купівлі-продажу в роздрібній торговельній мережі згода на придбання товару, передача товару й оплата відбуваються одночасно, тому вони в більшості випадків укладаються усно. Іншим прикладом договору купівлі-продажу в усній формі є купівля товарів на ринку.

Договори купівлі-продажу укладаються в усній формі, як правило, з метою прискорення процесу купівлі та продажу товарів – і в цьому їх перевага. Вони є зручними та швидкими у використанні. Напевно, саме тому значно ширше використовується укладення договору купівлі-продажу в усній формі в країнах, де правопорядок і правосвідомість є більш розвиненими порівняно з Україною. Наприклад, в Австрії дозволено також в усній формі укладати договори купівлі-продажу землі. Однак для реєстрації в поземельному реєстрі відповідно до § 432 Австрійського цивільного уложення нового землевласника цей правочин з нерухомістю потрібно нотаріально посвідчити [2, с. 61].

Вищенаведене правило щодо правочинів, які можуть учинятися усно, стосується також правочинів фізичних осіб з юридичними та правочинів фізичних осіб між собою на суму, що у двадцять і більше разів перевищує розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян (частини 2, 3 ст. 208 ЦК України). Однак це правило не застосовується до правочинів, що потребують обов'язкового нотаріального посвідчення; державної реєстрації (законодавством не передбачено укладення таких договорів купівлі-продажу); обов'язкового письмового оформлення під страхом їхньої недійсності.

У законодавстві встановлена верхня межа суми, до якої фізичні особи між собою мають

право укладати договори купівлі-продажу в усній формі. Межа легальності усної форми договору купівлі-продажу фізичних осіб між собою пов'язується з двадцятьма неоподатковуваними мінімумами доходів громадян. Договори на суму, що перевищують цю межу, повинні укладатися в простій письмовій формі.

На думку З.В. Ромовської, встановлення такої межі є своєрідною охороною інтересів однієї особи від зловживань із боку другої, яка за допомогою лжесвідчень могла «доказати», наприклад, передання покупцеві більшої кількості товару чи передання продавцеві більше грошової суми. Тобто законодавцем визначається межа ризику в разі лжесвідчень [3, с. 361].

Те, що законодавець не встановлює певну суму правочину в гривнях, а пов'язує її з неоподатковуваним мінімумом доходів громадян, викликане нестабільністю національної валюти та інфляційними процесами, що постійно мають місце в економіці. Цим законодавець, очевидно, прагне уникнути необхідності перегляду час від часу суми правочинів залежно від економічної ситуації в країні [4, с. 243].

Водночас методика визначення суми правочину не здатна реалізувати вказаний план законодавця і забезпечити автоматичну зміну цієї суми. Річ у тім, що відповідно до п. 5 підрозділу I Розділу XX Податкового кодексу України для цілей застосування інших законів, які містять посилання на неоподатковуваний мінімум доходів громадян, використовується сума в розмірі 17 гривень, крім норм адміністративного та кримінального законодавства в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень [5]. Тож виходить, що розмір двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян завжди залишається незмінним і дорівнює 340 грн. Отже, призначення прив'язки суми правочину до розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян фактично не реалізовано. У теперішніх реаліях така максимально допустима сума для усної форми договору купівлі-продажу є невиправданою.

В.О. Горев вважає за доцільне визначити суму договорів у разі встановлення щодо них вимог про форму у вигляді конкретних грошових сум [6, с. 130]. Однак автор не вказує, які саме грошові суми повинні враховуватись у виборі форми договору, в тому числі й договору купівлі-продажу.

Варто зазначити, що конкретна максимально допустима грошова сума усного договору використовуються в країнах з розвинутою економікою і стабільністю конвертованої валюти. Наприклад, відповідно до ст. 1341 Цивільного кодексу Франції будь-які правочини, які перевищують суму 1500 євро в залежності від особливостей, мають бути укладені у простій письмовій формі або

з нотаріальним посвідченням [7, с. 137]. Згідно з § 2-201 Єдиного кодексу торгових законів США в письмовій формі з підписом сторони, яка здійснює вирішальне виконання договору, повинні бути вчинені договори купівлі-продажу товарів вартістю понад 5 тис. доларів США [4, с. 243]. Отже, договори купівлі-продажу на суму менше 1500 євро у Франції та 5 тис. доларів США можуть бути укладені в усній формі.

На думку Т.Я. Схаб-Бучинської, максимально допустиму суму усного договору слід обумовлювати згідно з мінімальною заробітною платою. Ця заробітна плата постійно підвищується, оскільки повинна враховувати інфляційні процеси. Таким чином, і зміст п. 3 ч. 1 ст. 208 ЦК України не втрачає своєї актуальності та відповідати умовам ринку [8, с. 46].

У Проекті Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України (щодо осучаснення фінансового складника вимог до форми правочину)» пропонувалося внести зміни до ЦК України та передбачити, що в письмовій формі належить учиняти правочини фізичних осіб між собою на суму, що перевищує в 5 і більше разів розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня року, в якому здійснюється правочин, крім правочинів, передбачених ч. 1 ст. 206 ЦК України [9]. У Пояснювальній записці до проекту цього закону наводяться такі аргументи щодо доцільності перегляду в бік збільшення фінансового складника, що міститься у п. 3 ч. 1 ст. 208 ЦК України, та прив'язки її не до неоподаткованого мінімуму доходів громадян, а до мінімальної заробітної плати. Зокрема, зазначається, що занадто складна форма для досить дрібних правочинів призводить до того, що громадяни просто масово ігнорують вимоги закону в цій частині, укладаючи договори в усній формі. Як наслідок, значення правового регулювання цивільного обороту нівелюється, ефективність законодавчих приписів зменшується, а захист прав громадян щодо цивільних правочинів є фактично неможливим через порушення форми договорів [10].

На підставі аналізу судової практики можна зробити висновок, що сторони далеко не завжди дотримуються правила про максимально допустиму суму під час укладення договорів купівлі-продажу в усній формі. Наприклад, у постанові від 19.07.2018 р. (справа № 686/24536/15-ц) ВС установив, що згідно із записами погосподарської книги Монастироцької сільської ради Ярмолинського району Хмельницької області ОСОБА 4 у період з 2002 по 2015 роки мала у своєму господарстві коня. 05.09.2015 року на підставі усної домовленості між сторонами ОСОБА 4 продала ОСОБІ 5 належного їй коня за 5 тис. грн. Факт купівлі-продажу та отримання позивачем від

відповідача вказаної суми грошових коштів сторонами не заперечувався. Не оспорюючи дійсності договору купівлі-продажу, позивач фактично просила на підставі ст. ст. 22, 23, 1166, 1167 ЦК України відшкодувати шкоду, завдану неправомірними діями відповідача. ВС вказав, що суди попередніх інстанцій дійшли обґрунтованого висновку про відсутність підстав для задоволення позову, оскільки ОСОБА 4 не надала належних і допустимих доказів на підтвердження неправомірності дій відповідача (в тому числі й щодо введення її в оману) під час укладення договору купівлі-продажу [11].

Варто зазначити, що розрахунок на виконання усного договору купівлі-продажу, як правило, відбувається в готівковій формі.

Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні встановлені граничні суми готівкових розрахунків. Зокрема, п. 7 цього Положення передбачено, що фізичні особи мають право здійснювати розрахунки готівкою: 1) із суб'єктами господарювання протягом одного дня за одним або кількома платіжними дорученнями – у розмірі до 50 тис. грн включно; 2) між особою за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному посвідченню, у розмірі до 50 тис. грн включно [12].

Отже, вважаємо, що максимально допустиму суму усного договору, в тому числі й договору купівлі-продажу, слід пов'язати з граничними сумами готівкових розрахунків.

Звертає на себе увагу також і те, що ст. 208 ЦК України допускає можливість учинення в усній формі правочинів між фізичними і юридичними особами та фізичних осіб між собою, коли це передбачено ч. 1 ст. 206 ЦК України. Натомість стосовно правочинів між юридичними особами таке застереження відсутнє. Слід визнати, що ч. 1 ст. 206 ЦК України та п. 1 ч. 1 ст. 208 ЦК України співвідносяться між собою як норми загальна та спеціальна. Тому в процесі правозастосування перевагу треба надавати п. 1 ч. 1 ст. 208 ЦК України, спеціальний характер якого зумовлений тим, що воно поширюється тільки на юридичних осіб (на відміну від ч. 1 ст. 206 ЦК України, що поширюється на всіх суб'єктів цивільного права) [6, с. 135; 13, с. 512].

Проте аналіз судової практики дозволяє зробити висновок, що юридичні особи не завжди дотримуються відповідного правила та здійснюють продаж товарів за відсутності письмового договору купівлі-продажу. Так, у рішенні Господарського суду м. Києва від 30.11.2016 р. у справі № 905/2379/16 зазначено, що між ПрАТ «Азовелектросталь» – відповідачем та ТзОВ «Лінокор» – позивачем було укладено договір купівлі-продажу на придбання товару в усній формі на загальну

суму 13 094, 22 грн, який відповідач частково оплатив на суму 830,40 грн, унаслідок чого в нього виникла заборгованість у розмірі 12 263, 82 грн. На підтвердження факту поставки товару відповідачу позивачем надані суду копії видаткових накладних, що підписані з боку відповідача та свідчать про прийняття ним поставленого товару. Часткова оплата відповідачем отриманого від позивача товару підтверджується платіжним дорученням. Однак суд відмовив у задоволенні позову, оскільки ухвалою Господарського суду м. Києва від 28.03.2016 р. у справі № 910/4518/16 було порушено провадження у справі про банкрутство ПрАТ «Азовелектросталь», введено мораторій на задоволення вимог кредиторів, уведено процедуру розпорядження майном. У свою чергу позивач не звертався з відповідною заявою про визнання його грошових вимог до боржника [14].

Укладені юридичними особами в усній формі договори купівлі-продажу за загальним правилом, установленим п. 1 ч. 1 ст. 218 ЦК України, вважаються дійсними. Щоправда, у випадку заперечення однією зі сторін факту укладення такого договору або оспорювання окремих його частин підлягають застосуванню правові наслідки, передбачені п. 2 ч. 1 ст. 218 ЦК України.

Отже, якщо договір купівлі-продажу виконується на момент учинення, не потребує нотаріального посвідчення та не має наслідком недійсність у випадку неукладення його в письмовій формі, то він може бути укладений в усній формі й між юридичними особами.

Договір купівлі-продажу може бути укладений усно, перш за все прямим волевиявленням шляхом словесного вираження волі (у тому числі за допомогою мови жестів, якщо стороною договору є німа людина). За такого вираження волі сторона договору купівлі-продажу на словах формулює намір укласти договір і умови його виконання. Сторони мають право використовувати будь-які слова та словосполучення, зрозумілі контрагенту договору [15, с. 66].

Зазвичай обмін усним волевиявленням можливий між присутніми особами: слова, які висловлені одним контрагентом договору купівлі-продажу, повинен чути інший. Однак з розвитком техніки стало можливим передавати усну мову дистанційно, за допомогою засобів зв'язку (телефонного, супутникового зв'язку, на базі Інтернет-платформ Skype, Google Meet, Zoom тощо), що забезпечують можливість спілкування в режимі реального часу. Так, Н.Є. Блажівська зазначає, що «розглядаючи питання можливості укладення договорів в усній формі, слід зауважити, що сама усна форма для електронного правочину можлива шляхом укладення правочину через мережу Інтернет шляхом

спілкування контрагентів за допомогою веб-камер або спеціальних комп'ютерних програм, що дають можливість спілкуватися через мережу з допомогою голосу чи в інший спосіб, оминаючи використання знаків письма» [16]. Аналогічну точку зору висловлює А.В. Барінов. На його думку, про можливість укладення договору в усній формі за допомогою електронного зв'язку цілком доречно говорити, якщо сторони, наприклад, шляхом спілкування через Інтернет, домовилися про умови прийнятих на себе зобов'язань, але при цьому не створили жодного не лише паперового, а й електронного документа [17, с. 103].

К.П. Татаркіна слушно зауважує, що до усного волевиявлення, зробленого за допомогою телефону, застосовуються правила, що діють у відносинах між присутніми. І це зрозуміло, беручи до уваги, що через телефон, як і в присутності сторін, має місце безпосереднє взаємне сприйняття волевиявлень [15, с. 66].

Слід зазначити, що дистанційні засоби зв'язку суттєво пришвидшують процедуру укладення договорів купівлі-продажу незалежно від місцезнаходження сторін, які бажають його укласти. Крім цього, пандемія коронавірусу SARS-CoV-2 та пов'язані з нею численні обмеження стали поштовхом для збільшення кількості укладення договорів купівлі-продажу за допомогою дистанційних засобів зв'язку, адже багато людей через небезпеку для здоров'я вирішують залишитися вдома, а деякі не можуть вийти з дому, оскільки перебувають на карантині.

У випадках коли закон допускає усну форму правочину, в тому числі й договору купівлі-продажу, можливим є виявлення волі не тільки словами, а й діями. Такі дії, з яких випливає воля вчинити правочин, називається в науці конклюдентними (від лат. *concludere* – укладати). Згідно з ч. 2 ст. 205 ЦК України правочин вважається вчиненим, якщо поведінка сторін засвідчує їхню волю до настання відповідних правових наслідків.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, слід вказати, що усна форма договору як найбільш простий спосіб волевиявлення сторін завжди може бути замінена більш складнішою по відношенню до неї формою – простою письмовою чи нотаріально посвідченою. Наприклад, за загальним правилом, договір купівлі-продажу між фізичними особами на суму, що не перевищує двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, укладається в усній формі. Однак сторони вправі оформити його письмово. Аналогічним чином сторони мають право вибирати нотаріальну форму замість передбаченої законом усної форми договору. Позаяк усна форма договору купівлі-продажу має свої переваги, його можна укласти швидко

і без паперової тяганини. Проте вона має і суттєві недоліки. Так, в основному під час укладення договору в усній формі можлива помилка, адже в цьому випадку недостатня ясність вираження сторонами своїх дійсних намірів найбільш імовірна. Звідси

цілком очевидно можна зробити висновок, що реалізація та захист прав сторін, зокрема під час укладення договору в усній формі, цілком і повністю залежить від сумлінності й порядності учасників цивільного обороту.

Література

1. Вавженчук С.Я. Договір купівлі-продажу: класична доктрина та проблеми українського цивільного права. *Юридичний вісник*. 2010. № 4 (17). С. 73–76.
2. Нижний А.В. Форма цивільно-правового договору та наслідки її недотримання : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 232 с.
3. Ромовська З.В. Українське цивільне право: Загальна частина. Академічний курс : підручник. Київ : Атіка, 2005. 560 с.
4. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар / за ред. І.В. Спасиво-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи. 784 с.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n6144> (дата звернення: 21.05.2021).
6. Горєв В.О. Свобода договору як загальна засада цивільного законодавства України : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2007. 203 с.
7. Реформування цивільного права в умовах євроінтеграції : навч. посіб. / кол. авт. К.Р. Резворович (кер.) та ін. Дніпро : Видавець Біла К.О. 180 с.
8. Схаб-Бучинська Т.Я. Обмеження договірної свободи учасників цивільних правовідносин при обранні форми договору. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 5. С. 44-46.
9. Про внесення змін до Цивільного кодексу України (щодо осучаснення фінансової складової вимог до форми правочину) : Проект Закону України від 25.05.2017 р. № 6507. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=6507&skl=9 (дата звернення: 21.05.2021).
10. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України (щодо осучаснення фінансової складової вимог до форми правочину)» № 6507 від 25.05.2017 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=6507&skl=9 (дата звернення: 21.05.2021).
11. Постанова КЦС ВС від 19.07.2018 р. у справі № 686/24536/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75424478> (дата звернення: 21.05.2021).
12. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення: 21.05.2021).
13. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України : в 4 т. / А.Г. Ярема та ін. Київ : А.С.К. ; Севастополь : Ін-т юрид. дослідж., 2004. Т. 1. 928 с.
14. Рішення Господарського суду м. Києва від 30.11.2016 р. у справі № 905/2379/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/63332215> (дата звернення: 21.05.2021).
15. Татаркина К.П. Форма сделок в гражданском праве России : монография. Томск : Изд-во Томск. гос. ун-та систем упр. и радиоэлектроники, 2012. 264 с.
16. Блажівська Н.Є. Електронний правочин у цивільному праві України : монографія. Київ : Правова єдність: Алерта, 2014. 238 с. URL: https://pidru4niki.com/68093/pravo/elektronniy_pravochin_elektronna_forma_pravochinu (дата звернення: 21.05.2021).
17. Баринов А.В. Заключение гражданско-правового договора в общем порядке : дис. ... канд. юрид. наук. Рязань, 2004. 217 с.

References

1. Vavzhenchuk S.Ya. (2010). Dohovir kupivli-prodazhu: klasychna doktryna ta problemy ukrainskoho tsyvilnoho prava [The contract of purchase and sale: the classical doctrine and the problems of Ukrainian civil law]. *Yurydychnyi visnyk*, 4 (17), 73-76 [in Ukrainian].
2. Nyzhnyi A.V. (2011). Forma tsyvilno-pravovoho dohovoru ta naslidky yii nedotrymannia [The form of the civil contract and consequences of its non-observance]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Romovska Z.V. (2005). Ukrainske tsyvilne pravo: Zahalna chastyna. Akademichnyi kurs. Pidruchnyk [Ukrainian civil law: General part. Academic course. Textbook]. Kyiv: Attika [in Ukrainian].
4. Spasybo-Fateeva I.V. (ed.). (2021). Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: naukovo-praktychnyi komentar. Tom 2:

- Об'єкти. Правоохорони. Представництво. Строкы та термыны. Позовна давныст. Особысты немайновы прыва фызычной особы [Civil Code of Ukraine: scientific and practical commentary. Vol. 2: Objects. Agreements. Representation. Terms and conditions. Statute of limitations. Personal intangible rights of an individual] Kharkiv: EKUS [in Ukrainian].
5. Podatkovyyi kodeks Ukrainy (2010) [Tax Code of Ukraine]. *Ofitsiynyi veb-sait Verkhovnoi rady Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n6144> (access date: 21.05.2021). [in Ukrainian].
 6. Gorev V.O. (2007). Svoboda dohovoru yak zahalna zasada tsyvilnoho zakonodavstva Ukrainy [Freedom of contract as a general principle of civil law of Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
 7. Rezvorovich K.R., Yunin O.S., Kruglova O.O. etc. (2019) Reformuvannia tsyvilnoho prava v umovakh yevrointehratsii: navch. posib [Reforming civil law in the context of European integration: textbook]. Dnipro: Publisher Bila K.O. [in Ukrainian].
 8. Skhab-Buchynska T.Ya. (2018). Obmezhennia dohovirnoi svobody uchasykiv tsyvilnykh pravovidnosyn pry obranni formy dohovoru [Restriction of contractual freedom of participants in civil legal relations when choosing the form of the contract]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 5, 44–46 [in Ukrainian].
 9. Proekt Zakonu Ukrainy pro vnesennia zmin do Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy (shchodo osuchasnennia finansovoi skladovoi vymoh do formy pravochynu): [Draft Law of Ukraine on Amendments to the Civil Code of Ukraine (regarding the modernization of the financial component of the requirements for the form of the transaction)]. May, 25, 2017, no 6507. Retrieved from URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2? id = & pf3516 = 6507 & skl = 9 (access date: 21.05.2021) [in Ukrainian].
 10. Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy pro vnesennia zmin do Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy (shchodo osuchasnennia finansovoi skladovoi vymoh do formy pravochynu)» [Explanatory note to the draft Law of Ukraine on Amendments to the Civil Code of Ukraine (regarding the modernization of the financial component of the requirements for the form of the transaction)] May, 25, 2017, no 6507. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2? id = & pf3516 = 6507 & skl = 9 (access date: 21.05.2021) [in Ukrainian].
 11. Postanova u spravi № 686/24536/15-ts Verkhovnoho Sudu (2018) [Resolution in the case № 686/24536/15-ts of the Supreme Court (2018)]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75424478> (access date: 21.05.2021) [in Ukrainian].
 12. Postanova pro zatverdzhennia Polozhennia pro vedennia kasovykh operatsii u natsionalnii valiuti v Ukraini. 2017 (Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy) [Resolution on approval of the Regulations on conducting cash transactions in the national currency in Ukraine. 2017 (Board of the National Bank of Ukraine)]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (access date: 21.05.2021) [in Ukrainian].
 13. Yarema A.H., Karaban V.Ya., Kryvenko V.V., Rotan V.H. (2004). Naukovo-praktychnyi komentar do tsyvilnoho zakonodavstva Ukrainy: v 4 t. [Scientific and practical commentary on the civil legislation of Ukraine: in 4 volumes]. Vol.1. Kyiv: ASK; Sevastopol: Instytut yurydychnykh doslidzhen [in Ukrainian].
 14. Rishennia Hospodarskoho sudu m. Kyieva u spravi № 905/2379/16. (2016). Decision of the Commercial Court of Kyiv in the case № 905/2379/16. (2016). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/63332215> (access date: 21.05.2021) [in Ukrainian].
 15. Tatarkina K.P. (2012). Forma sdelok v hrazhdanskom prave Rossii: monohrafiya. [The form of transactions in the civil law of Russia: a monograph]. Tomsk: Yzdatelstvo Tomskoho hosudarstvennoho universiteta sistem upravleniia y radyoelektroniki [in Russian].
 16. Blazhivska N.E. (2014). Elektronnyi pravochyn u tsyvilnomu pravi Ukrainy: monohrafiia [Electronic transactions in civil law of Ukraine: monograph]. Kyiv: Pravova yednist: Alerta. Retrieved from: https://pidru4niki.com/68093/pravo/elektronniy_pravochin_elektronna_forma_pravochinu (access date: 21.05.2021). [in Ukrainian].
 17. Barinov A.V. (2004). Zakliuchenye hrazhdansko-pravovoho dohovora v obshchem poriadke [The conclusion of the civil contract in the general order]. *Candidate's thesis*. Ryazan [in Russian].